

JUSTIITS- JA DIGIMINISTEERIUM

Riigikogu õiguskomisjon
oiguskomisjon@riigikogu.ee

Meie 12.02.2026

nr 8-1/1095-1

Ettepanek eelnõu 656 SE muutmiseks

Lugupeetud õiguskomisjoni esimees

Riigikogu menetluses on karistusseadustiku ja kriminaalmenetluse seadustiku muutmise seadus (karistusõiguslik jurisdiktsioon ja merealuse taristu lõhkumine) nr 656 SE. Ehkki tegime vaid ca kuu aja eest ettepaneku selles eelnõus muudatuste tegemiseks, peame siinjuures paluma eelnõus KarS § 44 lõiget 8 siiski veelkord korrigeerida selliselt, et esimese astme kuritegude eest oleks juriidilisele isikule ette nähtud rahaline karistus kuni 50 miljonit eurot ja teise astme kuritegude eest kuni 40 miljonit eurot.

Muudatusettepanek on tingitud vajadusest vältida vastuolu Euroopa Liidu õigusest tulenevate minimaalsete juriidilise isiku karistuse ülemmääradega, mis on liikmesriikidele kohustuslikud.

Hiljemalt 21. maiks 2026 tuleb Eestil üle võtta ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv (EL) 2024/1203, mis käsitleb keskkonna kaitsmist kriminaalõiguse kaudu ning millega asendatakse direktiivid 2008/99/EÜ ja 2009/123/EÜ. Direktiivi artikkel 7 lg 3 järgi peab karistusseadustiku 20. peatükis sisalduvate uute ja muudetud koosseisuga teise astme kuritegude eest olema võimalik karistada juriidilist isikut karistusega, mille ülemmäär ei tohi olla väiksem kui 40 miljonit eurot. Sellised olemasolevad teise astme kuriteod, mille puhul peab juriidilise isiku karistuse ülemmäär olema vähemalt 40 miljonit eurot, on näiteks KarS §-s 364 sätestatud keskkonna saastamine (mh direktiivi artikkel 3 lg 2 punkt a), KarS §-s 367 sätestatud kemikaalide ja jäätmehoolduse nõuete rikkumine (mh direktiivi artikkel 3 lg 2 punkt c, d, f ja h) ja KarS §-s 368¹ sätestatud riikidevahelise jäätmeveo nõuete rikkumine (direktiivi artikkel 3 lg 2 p g). Direktiivi ülevõtmisega lisandub selliseid teise astme kuritegusid veelgi. Sama direktiivi artikli 7 lõige 4 nõuab, et direktiivi artikli 3 lõikes 3 sätestatud kuriteokoosseisude ülevõtmise puhul nähtaks ette sama artikli lõikes 2 sätestatust rangemad karistused.

Lisaks on karistusseadustiku § 93¹ lg-s 1 kuriteona sätestatud rahvusvahelise sanktsiooni ja Vabariigi Valitsuse sanktsiooni rikkumine, mis ilma kvalifitseerivate tunnuste esinemiseta (kirjeldatud lg-s 2) on teise astme kuritegu. Kohustus, et vähemasti osa selle kuriteokoosseisu alla langevate rahvusvahelise sanktsiooni rikkumiste puhul peab juriidilise isiku karistuse ülemmäär olema vähemalt 40 miljonit eurot, tuleb Eestile Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2024/1226, mis käsitleb liidu piiravate meetmete rikkumisega seotud kuritegude määratlemist ja nende eest mõistetavaid karistusi, artikkel 7 lg 2 punktist b. Samamoodi peab selle direktiivi nõudeid täitvates KarS §-des 421¹ (lg 1) ja 421⁴ nimetatud teise astme kuritegude eest direktiivi järgi olema juriidilise isiku karistuse ülemmäär vähemalt 40 miljonit eurot.

Arvestades, et Euroopa Liidu üldine suund on pikaajaliselt liikunud juriidilisele isikule mõistetavate karistuste karmistamise poole, võib eeldada, et ka tulevikus võib lisanduda Euroopa Liidu õigusesse

instrumente, mis kohustavad Eestit karistama juriidilist isikut teise astme kuritegude puhul minimaalse rahalise karistuse ülemmääraga 40 miljonit eurot.

Seega tuleb säilitada teise astme kuritegude puhul senine juriidilise isiku karistuse ülemmäär 40 miljonit, kuid tõsta juriidilise isiku karistuste diferentseerimise eesmärki ja ka direktiivi (EL) 2024/1203 artikli 7 lõikes 4 sätestatud nõuet silmas pidades esimese astme kuritegude puhul juriidilise isiku karistuse ülemmäär 50 miljonile eurole.

Eeltoodust juhindudes palumegi eelnõu 656 SE § 1 p 3 sõnastada järgmiselt:

“3) paragrahvi 44 lõiked 8 ja 9 muudetakse ning sõnastatakse järgmiselt:

„(8) Juriidilisele isikule võib kohus mõista rahalise karistuse järgmiselt:

- 1) esimese astme kuriteo eest 50 000 – 50 000 000 eurot, aga kui eriosa näeb ette rahalise karistuse kõrgendatud määras, siis kuni 4 000 000 000 eurot;
- 2) teise astme kuriteo eest 4000 – 40 000 000 eurot;
- 3) eriosas sätestatud juhtudel käesoleva paragrahvi lõikes 9 sätestatud suuruses.

(9) Kohus võib mõista juriidilisele isikule rahalise karistuse, mille suurus arvutatakse protsendina juriidilise isiku käibest kriminaalmenetluse alustamise aastale vahetult eelnenud majandusaastal või juhul, kui juriidiline isik on tegutsenud alla aasta, siis kriminaalmenetluse alustamise aastal.”.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Liisa-Ly Pakosta
justiits- ja digiminister

Andreas Kangur
Andreas.Kangur@justdigi.ee